

ШКУРОПАЦЬКИЙ ОЛЕКСАНДР ІВАНОВИЧ,
здобувач кафедри адміністративного права та адміністративної діяльності
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого

**ПОНЯТТЯ ТА СКЛАДОВІ МЕХАНІЗМУ АДМІНІСТРАТИВНО-
ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ
ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ОФЦЕРСЬКОГО СКЛАДУ
ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ**

Проблема функціонування та вдосконалення механізму правового регулювання - одне з найактуальніших питань сучасної юридичної науки, оскільки ефективність та дієвість такого механізму безпосередньо пов'язана із відповідністю такого регулювання рівню розвитку суспільства та відносин між його суб'єктами. Актуальність проблеми дослідження механізму адміністративно-правового регулювання соціального захисту військовослужбовців Збройних Сил України пов'язана з динамікою розвитку суспільства, а також із суттєвими змінами, що відбулися у структурі суспільних відносин, що є основою соціального життя військовослужбовців.

При всій багатогранності поняття «механізм адміністративно-правового регулювання», воно, зазвичай, показує системно-динамічний зріз правової дійсності, механізму юридичного впливу.

Поняття механізму адміністративно-правового регулювання досить широко досліджується в юридичній науці, проте визначення науковцями зазначеного поняття тлумачиться або занадто широко або занадто вузько, а досить часто взагалі визначається через поняття правових відносин. Проте, слід зазначити, що визначення таким чином механізму адміністративно-правового регулювання в доктрині адміністративного права спричинює в подальшому використання тлумачення відповідних термінів у правотворчій та правозастосовній діяльності. Саме таке тлумачення призводить до

неефективності та декларативності й механізму адміністративно-правового регулювання соціального захисту військовослужбовців офіцерського складу Збройних Сил України, що повністю або частково унеможлиблює реалізацію їх прав та свобод у сфері соціального захисту.

Тому поняття механізму адміністративно-правового регулювання соціального захисту військовослужбовців офіцерського складу Збройних Сил України слід розглядати як контрольовану державою та громадськістю систему юридичних процедур, спрямованих на реалізацію гарантованого державою соціального захисту військовослужбовців, які забезпечуються системою охорони і захисту державою соціальних прав військовослужбовців, спираються на високий рівень правової свідомості та правової культури всіх суб'єктів.

Відповідно до цього визначення до складу механізму адміністративно-правового регулювання соціального захисту військовослужбовців офіцерського складу Збройних Сил України слід віднести:

- 1) юридичне закріплення гарантій соціально-правового захисту військовослужбовців;
- 2) створення юридичних процедур реалізації соціально-правового захисту військовослужбовців;
- 3) створення системи охорони і захисту державою прав, свобод та соціальних інтересів військовослужбовців;
- 4) державний і громадський контроль за станом забезпечення соціально-правового захисту.
- 5) розвиток суспільно-політичної активності у громадян, підвищення рівня їх правової культури та правової свідомості;

Зазначені елементи механізму адміністративно-правового регулювання соціального захисту військовослужбовців є складовою єдиного ланцюгу, який являє собою певний регулюючий процес, який циклічно повторюється у певній послідовності його елементів. Ці елементи поступово замінюють один одного, наближаючись до кінцевого результату, за підсумками якого оцінюється ефективність всього механізму регулювання. Тому для повноцінного розуміння

регулюючого процесу в сфері адміністративно-правового регулювання соціального захисту військовослужбовців офіцерського складу ЗСУ слід дослідити кожен з складових механізму такого регулювання.

Юридичне закріплення гарантій передбачає закріплення на законодавчому рівні норм права, визначаючих порядки, процедуру реалізації соціального захисту військовослужбовців, а також засоби та способи охорони та захисту соціальних прав та міру та вид відповідальності посадових осіб щодо незабезпечення реалізації соціальних прав військовослужбовців.

Задля реалізації соціальних прав громадян державою визначаються та створюються юридичні процедури реалізації соціального захисту військовослужбовців. Відсутність таких процедур призводить до виникнення «мертвих норм» які мають суто декларативний характер.

Проте жодне юридичне закріплення будь-яких гарантій та процедур не має жодного сенсу без створення системи охорони і захисту державою прав, свобод та соціальних інтересів. Система превентивних мер та способів захисту прав у випадку їх порушення забезпечує запобігання таких порушень та відновлення в соціальних правах військовослужбовців.

Досить вагомим елементом механізму адміністративно-правового регулювання соціального захисту військовослужбовців офіцерського складу ЗСУ є державний та громадський контроль за станом забезпечення соціального захисту військовослужбовців. При цьому слід наголосити, про обов'язкову участь громадськості у контролі за соціальним захистом військовослужбовців, як один з способів контролю за владою. Такий контроль може і повинен здійснюватися через створення та активізацію громадських об'єднань, перш за все профспілок військовослужбовців, яких станом на сьогодні для військових не створено. Такі організації керуючись інтересами офіцерського складу військовослужбовців змогли б неупереджено контролювати виконання державою функцій з соціального захисту військовослужбовців.

Проте не можна казати не тільки про ефективність, а й про дію механізму адміністративно-правового регулювання соціального захисту

військовослужбовців офіцерського складу ЗСУ не беручи до уваги необхідність підвищення рівня правової культури та правової свідомості, яка обумовила б зростання суспільно-політичної та правової активності як самих військовослужбовців так і працівників апарату органів, що забезпечують реалізацію державою соціальних прав військовослужбовців. Без зазначеної складової дія механізму не можлива взагалі. Проте станом на сьогодні рівень зазначених складових досить низький, у зв'язку з чим досить гостро стоїть проблема ефективності дії механізму адміністративно-правового регулювання соціального захисту військовослужбовців офіцерського складу, оскільки такий механізм фактично не діє-а отже права не реалізуються. Гірше за все те, що при суцільному порушенні соціальних прав зазначеної категорії громадян не працює система відповідальності посадових осіб, винних у системному невиконанні обов'язків із забезпечення реалізації соціальних прав військовослужбовців.

Отже, чітке, сучасне та правильне збудування та вдосконалення механізму адміністративно-правового регулювання соціального захисту військовослужбовців офіцерського складу ЗСУ має важливе значення для дотримання їх соціальних прав. Важливим при цьому є врахування досвіду іноземних держав, в яких такий механізм ефективно функціонує протягом багатьох років. Створення такого механізму сприятиме укріпленню та покращенню соціального статусу військовослужбовців офіцерського складу та підніме авторитет Збройних Сил України.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри адміністративного права та адміністративної діяльності Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого Коваленко Л.П.